

PUBLICATIE VAN DE HOGE GEZONDHEIDSRAAD nr. 8633

**“Aanbevelingen betreffende de preventie en de bestrijding
van Q- koorts in België”**

BIJLAGE 04

**Informatienota ten behoeve van het bedrijfspersoneel inzake de preventie van de
overdracht aan de mens**

Q-koorts of Coxiellose

Q-koorts is een ziekte die door een bacterie (*Coxiella burnetii*) wordt veroorzaakt en die door besmette dieren (hoofdzakelijk herkauwers) aan de mens wordt overgedragen. Er is geen overdracht van mens op mens.

Besmette dieren zoals runderen, schapen en geiten vertonen meestal geen symptomen, behalve het voorkomen van miskramen in de kudde.

In geval van miskraam of geboorte bij besmette dieren wordt de omgeving besmet door bacteriën die in de placenta en andere geboorteproducten veelvuldig aanwezig zijn.

De uitscheiding in de feces bij de afname van de dierlijke infectie kan enkele weken duren, wat tevens de besmetting van mest verklaard.

Deze bacteriën overleven heel lang in de omgeving en kunnen door de wind op grote afstanden (meer dan een kilometer) worden meegevoerd. Andere dierlijke producten kunnen ook besmet zijn, zoals huid, bont, wol,

De bacterie is erg bestand tegen ontsmettingsmiddelen en extreme temperaturen.

Hoe gebeurt de contaminatie bij de mens?

De mens wordt hoofdzakelijk besmet door het inademen van fijne deeltjes die door de bacteriën besmet zijn (en eventueel door de consumptie van ongekookte – niet-gepasteuriseerde – zuivelproducten).

Q- koorts wordt meestal beschreven als een infectie die personen treft die rechtstreeks contact hebben met geïnfecteerde dieren of met besmet dierlijk weefsel:

Risicoberoepen zijn: veehouders, boeren, dierenartsen, slachthuispersoneel of andere werknemers in contact met herkauwers of afgeleide producten (huid, bont, wol,...).

De ziekte wordt ook beschreven in bevolkingsgroepen die op het platteland wonen, die rechtstreeks of onrechtstreeks contact hebben met herkauwershouderijen (buren van een bedrijf, groene toerisme, ...).

Welke zijn de symptomen bij de mens?

a) Acute ziekte :

De incubatieperiode (tussen het ogenblik van de contaminatie en de eerste symptomen) bedraagt gewoonlijk twee tot drie weken (maximum zes weken).

Slechts 40% van de infecties gaan gepaard met symptomen; ze uiten zich meestal in de vorm van een griepsyndroom (koorts, hoofdpijn, spierpijn), soms in combinatie met een pneumonie en/of een hepatitis (leveraandoening).

Meestal verdwijnen de symptomen spontaan. De koorts kan soms één tot twee weken aanhouden en leidt tot een levenslange immunisatie (geen herval mogelijk).

Deze verschijnselen zijn soms ernstig en vragen een ziekenhuisopname (5% van de klinische gevallen).

b) Chronische ziekte (infectie gedurende meer dan zes maanden) :

Wanneer het immuunstelsel niet in staat is om de besmetting te beheersen, ontwikkelt er zich een chronische vorm. Meestal gaat het om een endocarditis of een infectie van een vaatprothese.

Sommige personen lopen meer risico's om deze ernstige verwickelingen op te lopen:

- personen met een afwijking ter hoogte van de hartkleppen of bij wie onlangs een klep- of vaatprothese geïmplant werd;
- personen die minder bestand zijn tegen infecties, omdat ze bepaalde geneesmiddelen innemen (cortisone, chemotherapie, ...) of omwille van een andere ziekte (kanker, ...).

Bij zwangere vrouwen kan een infectie die bij het begin van de zwangerschap of zelfs vóór de conceptie wordt opgelopen, recidiveren en foetale letsels veroorzaken (miskramen, vroeggeboortes, foetale hypotrofie, ...).

Aanbevelingen om het besmettingsrisico te verlagen:

Gelet op het risico op ernstige verwickelingen bij **zwangere vrouwen, patiënten met een afwijking van een hartklep of die dragers zijn van een vaatprothese en bij immuungedeprimeerde patiënten wordt aan deze personen aanbevolen om:**

- het blootstellingsrisico te beperken door te vermijden:
 - o bij de geboortes van dieren aanwezig te zijn;
 - o met een pasgeboren zoogdier/de geboorteproducten in contact te komen;
 - o met wild om te gaan;
 - o kwekerijen en kinderboerderijen te bezoeken;
 - o plaatsen waar leder, bont, wol bewerkt wordt te bezoeken;
 - o ongekookte melk of producten op basis van ongekookte melk te verbruiken.
- snel hun huisarts te raadplegen bij koorts of andere symptomen, met name als ze nauwe contacten met herkauwers hebben gehad.

Voor de personen die in een herkauwershouderij werken:

De belangrijkste voorzorgsmaatregel bestaat erin de producten die het grootste besmettingsrisico inhouden, de onvoldragen vruchten en de geboorteproducten van herkauwers (en andere huisdieren) zorgvuldig te hanteren.

De hygiëneregels moeten worden opgevolgd: handontsmetting, dragen van handschoenen bij geboortes, ontsmetting van de plaats en het materiaal, adequate verwijdering van geboorte- en miskraamproducten (cf. FAVV), naleven van de regels bij het uitspreiden van mest.

Er wordt ook aanbevolen om de huisarts sneller dan gewoonlijk te raadplegen bij het optreden van symptomen die aan een griep doen denken om de diagnose van Q-koorts, vooral bij personen die een risico van verwickelingen lopen, uit te sluiten.

Zwangere vrouwen die in een houderij werken, dienen contact te vermijden met drachtige dieren of dieren die onlangs geworpen hebben, alsook met alle geboorteproducten. Daarnaast dienen ze elk contact te vermijden met oppervlakken/materialen/kleren die met drachtige dieren of hun potentieel besmette derivaten (mest, aalt ...) in contact geweest zijn en een arts te raadplegen bij elke koortsepisode om de mogelijkheid van Q- koorts uit te sluiten.

De andere werknemers van de houderij moeten voor het strikt naleven van de hygiëneregels gesensibiliseerd worden.

De diagnose van een acute of gecompliceerde Q- koorts laat toe een behandeling met antibiotica toe te dienen, waardoor de genezing sneller zal gebeuren en de ontwikkeling van complicaties belet zal worden.

Aanbevelingen voor de Volksgezondheid

Alle gevallen van Q- koorts bij de mens moeten aan de infectieziektebestrijdingsarts (geneesheer- inspecteur) van de Gemeenschappen door de behandelende arts worden aangegeven, opdat de besmettingsbron kan worden opgespoord en de besmetting van andere personen vermeden kan worden. De dierenarts van de kwekerij moet op de hoogte gebracht worden.

De personen die de ziekte vertonen zijn zelf niet besmettelijk voor hun omgeving en moeten niet geïsoleerd worden.

Miskramen bij herkauwers vormen het belangrijkste signaal van een infectie in het vee. Het aangeven ervan aan de bevoegde instantie laat toe de besmette veestapels zo snel mogelijk te diagnosticeren en de nodige voorzorgsmaatregelen te treffen om de werknemers van het bedrijf en de personen in de omgeving te beschermen.